

УДК 635.655:631.526.3

Новий посухостійкий сорт сої Александрит

Білявська Л.Г., кандидат сільськогосподарських наук, доцент

Діянова А.О., фахівець II категорії із селекції

Полтавська державна аграрна академія

Со́я – цінна олійна та зернова культура світового землеробства. Значне поширення сої на всіх континентах і в багатьох країнах світу обумовлено високими якісними показниками зерна, порівняно невисокою енергомісткістю її вирощування, універсальністю використання [1, 2]. На сучасному етапі розвитку сільського господарства сорт залишається не тільки засобом збільшення урожайності, але й стає фактором, без якого неможливо реалізувати накопичений генетичний потенціал, задовольнити вимоги споживача й переробника [3]. Дольова частка сорту у формуванні врожаю культури може складати 30-35%. Але це можливо лише за дії комплексу факторів – генетичного потенціалу сорту, сучасної технології вирощування, ґрунтово-кліматичних чинників.

На 2016 рік до державного Реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні занесені 180 сортів сої [4]. Але екологічно пластичних, стійких проти комплексу стресових чинників досить мало. Тому більшість сортів сої має територіально обмежену зону вирощування .

Високу цінність становить сорт Александрит – стійкий до посухи та різких коливань температур протягом доби на різних етапах розвитку рослин.

Характеристика сорту сої Александрит

Сорт виведений методом гібридизації.

Апробаційна група *oculata (Mikh.)*.

Морфологія. Тип росту – проміжний, напівдетермінантний. Рослина має напівстиснутий кущ, висотою 70–75 см. Стебло середньої товщини – 7,0-10,0 мм, стійке до вилягання. Забарвлення опушення - сіре. Кількість вузлів – 10–12 шт.. Кількість гілок – 1–3, кут їх відгалуження 20–30°. Висота кріплення нижнього бобу 13–15 см. Коренева система добре розвинена.

Облистяність – середня. Листки трійчасті, середніх розмірів, темно-зеленого кольору і при досяганні бобів опадають.

Суцвіття – багатоквіткова китиця, по 5–7 квіток. Забарвлення віночка квітки - фіолетове. Боби середньої довжини, слабко зігнуті з гострим кінчиком, з 2–3 насінинами, світлі, з рідким опушенням. Насіння середнє (0,6 x 0,4 см), округло-овальне. Забарвлення насінневої оболонки – жовте, рубчик – лінійний, світло-коричневого кольору з вічком.

Маса 1000 насінин - 170–190 гр.

Вміст білка в насінні 37-39%, жиру – 19-22 %.

Біологічні особливості. Сорт – ранньостиглий. Надійний попередник для озимих культур. В ньому вдало поєднані висока продуктивність і якість насіння з коротким вегетаційним періодом. Тривалість періоду від появи сходів до цвітіння від 35–40 діб. У різних за географічною широтою

регіонах має стабільний вегетаційний період тривалістю 95-100 діб. Потенційна урожайність зерна в умовах Степу і Лісостепу України 2,7-3,3 т/га.

Має нейтральну фотоперіодичну реакцію, слабо чутливий до різкого коливання температур, що забезпечує стабільний вегетаційний період у різних кліматичних зонах. Особливістю сорту є *висока посухостійкість та стійкість до різкого коливання температур протягом доби*. На момент досягання швидко досягає кондиційної вологості і не потребує досушування.

Сорт зернового напряму використання. Стійкість проти вилягання і розтріскування бобів за тривалого перестою висока. Сорт стійкий проти бактеріальних і вірусних хвороб, шкідниками пошкоджується слабо. Агротехніка сорту Александрит загальноприйнята для умов Лісостепу та Степу України. Норма висіву 550-600 тис. штук схожих насінин на гектар. Сорт добре реагує на внесення добрив і передпосівну інокуляцію насіння біопрепаратами. Глибина загортання 4-6 см. Вирівняність насіння – 95%. Рекомендований для вирощування на зерно у Степу і Лісостепу України.

Література

1. Соя: агроекологічні основи вирощування, переробки і використання : Навчальний посібник / А.О. Бабич, М.І. Бахмат, О.М. Бахмат. – Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори-2006», 2013. – 268 с.
2. Білявська, Л.Г. Високоадаптивні сорти сої Полтавської селекції / Л.Г. Білявська, О.В. Пилипенко, А.О. Діянова // Посібник Українського хлібороба. – Мін. АПК. – Інститут рослинництва ім. Юр'єва. – 2013. – Т.2. – С. 150–151.
3. Білявська Л.Г., Пилипенко О.В. Поради щодо вибору сорту сої для виробника / Л.Г. Білявська, О.В. Пилипенко // Agroexpert. – 2016. – №3 (92). – С. 26–27.
4. Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні в 2016 році. Режим доступу: <http://vet.gov.ua/sites/default/files/Reestr%2006042016.pdf>